

Srpen 1968 viděný z druhé strany: Brežněv váhal, Ulbricht, Gomulka i Živkov tlačili na invazi. USA zavěsily pod letadla jaderné bomby. Grečko: Zasáhneme, i kdyby to mělo vést ke třetí světové válce

protiproud.info/politika/3308-srpen-1968-videny-z-druhe-strany-breznev-vahal-ulbricht-gomulka-i-zivkov-tlacili-na-invazi-usa-zavesily-pod-letadla-jaderne-bomby-grecko-zasahneme-i-kdyby-to-melo-vest-ke-treti-svetove-valce.htm



23. 8. 2017

Tisk článku

[Poslat e-mailem](#)

Valerij Panov přináší pohled sovětského vedení na příčiny naší dramatické dějinné epizody, s nímž nemusíme souhlasit, ale určitě pomáhá lépe pochopit celý kontext a motivaci invaze

V roce 1968 probíhaly v Československu bouřlivé liberální reformy nazvané „Pražské jaro“. Stejným způsobem vždy probíhaly přípravy na státní převrat podle amerického scénáře a vždy začínaly „mírovou cestou“. Výměnám moci „nespokojenými“ masami se dnes všeobecně říká „barevné revoluce“. Sovětský svaz a některé socialistické země již tehdy v tomto procesu viděly hrozbu Varšavské smlouvy, Radě vzájemné hospodářské pomoci a nakonec celému

socialistickému bloku. Vedoucí představitelé bloku považovali československé události za nebezpečný „virus“ schopný rozšíření do dalších zemí.



Historie ukázala, nakolik byly jejich obavy správné. Pokud jde o Československo, téměř o dvě desetiletí později se v zemi pod praporem „pražského jara“ rozvinula „sametová“ revoluce. Po jejím vítězství v roce 1989 byla vyhlášena Československá federativní republika (ČSFR). V lednu 1993 byly oficiálně vyhlášeny Česká a Slovenská republika. Původní země přestala existovat.

Kdyby se věci vyvíjely jinak

Kdyby SSSR a jeho spojenci nepřivedli vojska do Československa, tak by se něco takového stalo již po srpnu 1968. Pozdější Československo by vystoupilo z Varšavské smlouvy, rozdělilo se na dva státy, Česko i Slovensko by vstoupily do NATO, do Evropského společenství atd. Jak ukazuje světová praxe, „socialismus s lidskou tváří“, který se rozhodlo vybudovat Československo, všude začínal a skončil stejným způsobem: v Polsku, Maďarsku, Rumunsku, NDR, Bulharsku, Litvě, Lotyšsku, Estonsku.

Po celé období od března do srpna 1968 vedoucí představitelé socialistických zemí ustavičně varovali funkcionáře KSČ před hrozbou destrukce evropského a světového bezpečnostního pořádku založeného na rovnováze sil v podmínkách bipolárního světa a studené války.

O tom přímo hovoří i nezainteresovaní západní pozorovatelé. Například Steven Stewart, autor knihy s názvem „Operace rozkol“ pojednávající o činnosti západních zvláštních služeb zaměřené proti východoevropským zemím, píše: „...V každém z těchto případů

(invaze do Maďarska v roce 1956 a do Československa v roce 1968) stálo Rusko tváří v tvář nejen ztrátě impéria, což by samo mělo dosti vážný dopad, ale úplnému podlomení své strategické pozice na vojensko-geopolitické mapě Evropy. A v tom, spíše než ve faktu invaze, spočívala skutečná tragédie.“

V dalším Stewart dochází k závěru, s nímž je obtížné nesouhlasit: „Právě z důvodů vojenských, spíše než politických, byla kontrarevoluce v těchto dvou zemích odsouzena k potlačení: protože v okamžiku, kdy v nich začalo povstalecké hnutí, přestaly být svébytnými státy a místo toho se z nich stala válečná bitevní křídla.“



Čtěte ZDE: 21. srpen 1968: Ani bratrská pomoc, ani okupace. Zástupný cíl. Metoda jak zabránit třetí světové válce. Proč není zájem znát pravdu? Manipulace na obou stranách

Je nutné zasáhnout

Logika akcí tehdejšího sovětského vedení je dost adekvátně ilustrována malým výňatkem z pamětí „kurátora“ pro Československo, člena politbyra Ústředního výboru KSSS, K.T. Mazurova: „Až na malé nuance byl společný postoj jednotný: je nutné zasáhnout. Bylo těžké si představit, že se u našich hranic zjeví buržoazní parlamentní republika, zaplavená Němci z NSR a následně za nimi Američany.“

Na rozšířeném zasedání politbyra ÚV KSSS 16. srpna bylo rozhodnuto o vyslání vojsk do Československa. Záminkou byl zvací dopis skupiny českých stranických a státních činitelů (jejich jména nebyla tehdy uvedena) adresovaný vládám SSSR a ostatních zemí Varšavské smlouvy o poskytnutí „internacionální pomoci“. 18. srpna sovětské vedení přijalo konečné rozhodnutí provést strategickou operaci „Dunaj“ (vojenskou intervenci). Rozhodnutí bylo schváleno na setkání představitelů Varšavské smlouvy v Moskvě rovněž 18. srpna.

Ministr obrany SSSR, maršál Sovětského svazu A. Grečko, nechal ten den shromáždit celý velitelský štáb ozbrojených sil a před nastoupenými generály prohlásil: *„Právě jsem se vrátil ze schůze politbyra. Bylo rozhodnuto o nasazení vojsk zemí Varšavské smlouvy do Československa. Toto rozhodnutí bude provedeno, i kdyby to vedlo ke třetí světové válce.“*

... 20. srpna 1968 ve 23:00 nařídil bojovou pohotovost. Po zakrytých komunikačních kanálech byl všem frontům, armádám, divizím, brigádám, plukům a praporům signalizován poplach. V reakci na něj měli všichni velící důstojníci otevřít jednu z pěti u sebe uložených tajných obálek (operace byla rozpracována v pěti variantách) a čtyři zbývající v přítomnosti náčelníků štábů neotevřené spálit. Otevřená obálka obsahovala rozkaz na zahájení operace „Dunaj“ a na pokračování bojových akcí (sic) v souladu s plány „Dunaj-Kanál“ a „Dunaj-Kanál-Globus“.

O několik hodin dříve byli všichni důstojníci vybaveni desítkami listů velkoplošných topografických map. Listy byly slepeny dohromady do jednoho dlouhého pásu, který pokrýval území Československa, Západního Německa a Francie až k Lamanšskému průlivu. Červené šipky označovaly vlastní vojáky a vojáky jiných zemí Varšavské smlouvy. Hnědé čáry označovaly trasy pohybu a dosahovaly až k západním hranicím Československa. Všichni byli přesvědčeni, že jdou do války. Nikdo z nás (tehdy jsem byl 20letý poručík) nevěděl, zda se někdy vrátí domů.

Předvečer invaze

Vojákům a důstojníkům vysvětlili účel operace prostě: kontrarevolucionáři, kteří uchvátili moc v Československu, otevřeli hranici s Německou spolkovou republikou, takže sovětští vojáci musejí předejít invazi vojsk NATO, která je naplánována na ráno 21. srpna. Pravděpodobnost takové invaze byla dostatečně vysoká. 6. května 1968, na schůzi politbyra, L. I. Brežněv řekl: „... *Musíme ochránit sebe a celý socialistický tábor na západní hranici s NSR a Rakouskem. Vycházíme z toho, že na straně Německé spolkové republiky stojí v jejím segmentu hranice 21 divizí, amerických a německých.*“

„Od českých soudruhů jsme se nic srozumitelného nedozvěděli, ale v současné době máme jistou představu, že z jejich strany nic vážného na hranici nemají ... Víme, že vpád vojáků a další opatření, která chystáme, vyvolají rozruch v buržoazním tisku. Samozřejmě i v českém. No, nebude to poprvé. Zato udržíme socialistické Československo a každý si pak domyslí, že s námi nemůže žertovat. Bude-li stát našich 10 divizí na hranicích s Německem, dohovor bude vypadat úplně jinak.“

Podle údajů Vladimíra Bělouse, profesora Akademie vojenských věd, generálmajora ve výslužbě, USA v letech 1960-1970 shromáždily v Evropě silnou skupinu taktických jaderných zbraní, které měly asi 7000 bojových hlavic. Jenom armáda Německa (Bundeswehr) čítala okolo 500 tisíc lidí. Od samého počátku byl Bundeswehr plně integrován do vojenské struktury NATO a byl podřízen společnému velení aliance. V SSSR byl Bundeswehr nazýván „armádou pomsty“, protože se na jeho vytvoření aktivně podíleli bývalí Hitlerovi generálové. Například v roce 1957 v něm sloužilo více než 10 tisíc důstojníků, 44 generálů a admirálů, kteří bojovali v nacistických jednotkách.

Již v červenci 1968 byly evropské síly NATO uvedeny do stavu částečné bojové pohotovosti. Zvláštní obrněné jednotky americké armády se přesunuly na hranice Československa v Bavorsku. Na výcvikovém polygonu Grafenwöhr v NSR stály tanky NATO v kolonách připravené k okamžitému zásahu. Stovky ocelových hřbetů bylo vidět z československé strany pouhým okem.

V noci z 20. na 21. srpna dal generál Parker z velitelství NATO příkaz k zavěšení atomových bomb do letadel. Velitelé leteckých jednotek obdrželi příkazy v zapečetěných obálkách, které měly být otevřeny na speciální signál. Označovaly cíle pro bombardování v socialistických státech.



Čtěte ZDE: Osmašedesát pokladů: Sametové státní převraty jsou zdejší specialitou. Dějiny se právě opakují v přímém přenosu. Zrada a kolaborace – národní sport „elit“. V blátě chaosu i na prahu naděje?

Příprava povstání

Generálporučík sovětské armády ve výslužbě Alfred Gaponěnko, v těch letech velitel pluku, vzpomíná: „*Byl jsem pověřen udeřit svým plukem z boku na vojska NATO, která se pod rouškou cvičení „Černý lev“ soustředila na německém území a byla připravena k invazi do Československa. Byly stanoveny hranice rozvinutí pluku, který měl*

operovat v sestavě 120. motostřelecké divize jako rezervní pojistka vrchního velitele Sovětského svazu. Do oblasti možných bojových operací měly být jednotky přesunuty přes území Polska.“

V hlavním štábu NATO byla zřízena speciální skupina, která zahrnovala operační komanda. Jejich úkolem byl „československý problém“. Od července 1968 začal v Regensburgu (Řeznu) působit „štáb úderné skupiny“, do něhož bylo přiděleno více než 300 důstojníků výzvědných služeb NATO a politických poradců. Hlavní ústředí NATO dostávalo třikrát denně zprávy o situaci v Československu shromážděné „štábem úderné skupiny“. Jak bylo později upřesněno, pohybovalo se tou dobou v Československu více než 200 specialistů z armády NATO a více než 300 lidí ze špionážních center. CIA a Pentagon věřily, že tolik „specialistů“ bude schopno zabezpečit řízenou činnost pro 75 000 „povstalců“.

Podle amerického ministerstva zahraničí čítal v létě 1968 počet amerických občanů v Československu asi 1500 lidí. Ke dni 21. srpna 1968 se jejich počet zvýšil na 3000. Podle amerického tisku šlo většinou o agenty CIA.

Převrat s lidskou tváří

Pouze v první polovině roku 1968 překročilo československé hranice více než 368 tisíc turistů z Německa. Tak masivní příliv „milovníků cestování“ ze sousední země neměl obdoby.

V západním Německu a Rakousku byly zřízeny střediska pro přípravu výbušnin, pro činnost ilegálních rozhlasových stanic, cvičili se tam špióni a sabotéři, shromažďovaly zbraně a střelivo. V Československu se budovaly skryté muniční sklady. Země byla zaplavena zbraněmi. Od konce srpna spojenecké síly vyvážely nákladními automobily z Československa výbušniny, samopaly, pušky, pistole, kulomety, patrony k nim, granátomety a dokonce i lehká děla.

A již 22. srpna velitel 2. západoněmeckého armádního sboru generálporučík Tilo nařídil vytvoření zvláštního velitelství pro koordinaci „psychologické války“ proti Československu podle pokynů generálního inspektora Bundeswehru. Jeho oficiálním úkolem bylo „udržovat technickou komunikaci“ s Československem. Ve skutečnosti šlo o centrum „informační války“. Činnost velitelství vedl plukovník I. Trench, přední západoněmecký odborník na „psychologickou“ diverzi. Zkušenosti s ideologickými akcemi získal během kontrarevolučního povstání v Maďarsku. Téměř všem členům štábu se pod krytím „novinářů“ podařilo navštívit Československo, aby si ověřili nadcházející „psychologické operace“. Tehdy těsně po srpnu 1968 se v ČSSR šířily dezinformace a pomluvy desítkami podzemních rozhlasových stanic, tiskovými médii i televizí.

Standardní západní výklad událostí v Československu v těch letech je velmi jednoduchý: prý se na vlně spontánního lidového hnutí reformátoři KSČ v čele s prvním tajemníkem Komunistické strany Československa Alexandrem Dubčekem vydali cestou budování „socialismu s lidskou tváří“. (Gorbačov pak taky chtěl stvořit něco podobného). Nicméně takový socialismus sovětské vedení nepotřebovalo, navíc v západním provedení, tudíž z politických a ideologických důvodů zorganizovalo vojenskou intervenci a převalo tak demokratizaci socialismu, vítanou a podporovanou Západem, který se snažil této intervenci zabránit.



Čtěte ZDE: Chartista píše ruskému velvyslanci: Zbraně s hákovými kříži opět proti vám. Mrtví by prezidenta Zemana v jeho cestě do Moskvy podpořili. Společně musíme zabránit další válce

Kontrarevoluce?

V Praze a v dalších velkých městech se šířila pověst, že Západ v případě zhoršení situace přispěchá na pomoc. Češi a Slováci tomu uvěřili, protože zapomněli na poučení z Mnichova, kdy je Anglosasové a Francouzi předali Hitlerovi, aby poskytl Führerovi základnu a další vojensko-průmyslovou bázi pro útok na SSSR. V roce 1968 se Západu podařilo vnuknout části horních vrstev země a intelektuálů víru, že Západ pomůže, pokud by došlo k dalšímu zhoršení vztahů mezi Československem a SSSR.

Uvnitř Československa se mezitím kontrarevoluce připravovala odhodit masku strážců „socialismu s lidskou tváří“.

Uvedu alespoň jeden příklad: „26. července 1968. Přísně tajné (rezident KGB). Již známá fakta o odhalení skladišť zbraní v různých částech Československa svědčí o tom, že reakce nejen že nevyklučuje možnost ozbrojeného střetu se zastánci socialismu, ale aktivně se připravuje na takovou eventualitu. Byly již založeny svazy důstojníků bývalé benešovské armády jako „sjednocení zahraničních vojáků“. A na diskusním večeru na pražské univerzitě za účasti několika stovek lidí vedoucích „Klubu angažovaných nestraníků“, který má oficiálně až 40 tisíc členů po celé zemi, Ivan Sviták otevřeně uvedl, že v zájmu dovedení procesu demokratizace až k dosažení „absolutní svobody“ je možná i cesta občanské války“.

V polovině července se ve Varšavě shromáždili představitelé SSSR, Polska, NDR, Bulharska a Maďarska, aby diskutovali o situaci v Československu. Na schůzi byla vypracována zpráva Ústřednímu výboru Komunistické strany Československa, která požadovala

energická opatření k obnovení pořádku. Dále v ní bylo uvedeno, že obrana socialismu v Československu není vnitřní záležitostí této země, ale přímou povinností všech zemí socialistického tábora.

Možnost „nákazy“ v sousedních socialistických zemích, které měly ještě v živé paměti sociální otřesy v NDR (1953) a v Maďarsku (1956), podmínila výrazně negativní postoj k československému „experimentu“, a to nejen ze strany sovětského vedení, ale i ze strany vedení Východního Německa (Walter Ulbricht), Polska (V. Gomulka) a Bulharska (T. Živkov). Zdrženlivější postoj zaujal J. Kádár (Maďarsko). Dokonce ani Češi sami nevykloučovali možnost použití vlastních ozbrojených sil k nastolení pořádku v zemi. Například ministr obrany M. Dzúr zvažoval možnost rozehnutí demonstrace před budovou ÚV KSČ pomocí armádních obrněných transportérů.

Alexander Dubček na zasedání prezidia ÚV KSČ 12. srpna přímo řekl: *„Jestli dospějí k závěru, že jsme na pokraji kontrarevoluce, sám pozvu sovětská vojska.“*

Brežněv pod tlakem

Možnost vojenské intervence v pražských záležitostech byla projednávána ve vedení SSSR v průběhu celého prvního pololetí roku 1968. Jak řekl v roce 1989 Vasil Bil'ak (bývalý první tajemník Komunistické strany Slovenska), 3. srpna 19 předních vůdců strany pod jeho vedením poslalo tajně Brežněvovi dopis, v němž požádali o vojenskou pomoc proti Dubčekovi.

Obrovský vliv (ne-li rozhodující) na přijetí silového řešení vzniklých rozporů měl postoj ostatních zemí socialistického bloku. Podle očitých svědků ministr obrany maršál Grečko řekl, že Brežněv nechtěl poslat vojska, ale byl pod velkým tlakem Ulbrichta, Gomulky a Živkova. Ve zvláštní zprávě Mezinárodního oddělení ÚV KSSS na toto téma poznamenal, že představitelé NDR, Polska, Bulharska a v menší míře Maďarska „spatřují v událostech v Československu

přímé ohrožení jejich režimů, nebezpečnou infekci, která by se mohla rozšířit do jejich zemí.“ Vedení NDR v rozhovoru se sovětskými činiteli vyjádřilo své důvody „o účelnosti poskytnutí kolektivní pomoci bratrských stran vedení Československa, včetně použití extrémních opatření.“

První tajemník Ústředního výboru Polské sjednocené dělnické strany (PSDS) V. Gomulka se vyjádřil ještě kategoričtěji: *„Nemůžeme ztratit Československo... Není vyloučena možnost, že po něm ztratíme i jiné země, jako je Maďarsko a NDR. Proto bychom se neměli zastavit ani před ozbrojeným zásahem. Už dříve jsem vyslovil obavy a teď nevidím žádnou jinou cestu, než vyslat síly Varšavské smlouvy, včetně polských vojsk, na území Československa... Je lepší to udělat hned, později to bude dražší.“*

Podobný postoj zastával i bulharský vůdce T. Živkov. Maďarské vedení, jak již řečeno, bylo opatrnější, ale zároveň považovalo situaci v Československu za „prolog pro kontrarevoluční povstání v Maďarsku“. Silové řešení problému požadovali i „jestřábi“ z Politbyra Ústředního výboru KSSS, P.E. Šelest, N.V. Podgornij, K.T. Mazurov, A.N. Šelepín a další.

17. srpna napsal Brežněv dopis Dubčekovi, v němž dokazoval, že antisovětská, antisocialistická propaganda v Československu nezanikla a že to je v rozporu s dříve dosaženými dohodami. Dubček na dopis neodpověděl.

V noci z 20. na 21. srpna vpadly do Československa vojska Varšavské smlouvy.

Zdroj:



**PODPOŘTE
ПРОТИПРОУД!**

[na hlavní stranu](#)

Tagy článku
